

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Obdo/92/2020
Identifikačné číslo spisu: 7113222053
Dátum vydania rozhodnutia: 30.11.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ivana Nemčeková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7113222053.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Europrojekt Zeta 6 SK, k.s., Toryská 5, Košice - mestská časť Západ, IČO: 35 850 264, zastúpeného: GRABAN, TORMA & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, so sídlom Kováčska 53, Košice - mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 730 564, proti žalovanému: 1/ D. F., nar. XX. O. XXXX., F., 2/ TUCHYŇA VÝŤAHY s.r.o., so sídlom Letná 27, Košice - sever, IČO: 45 378 398, obaja zastúpení: JUDr. Vladimír Zelenák, advokát, so sídlom Letná č. 47, Košice, o zaplatenie 20.953,20 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 27Cb/158/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 11. decembra 2019, č. k. 4Cob/79/2019-344, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 11. decembra 2019, č. k. 4Cob/79/2019-344 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. apríla 2019, č. k. 27Cb/158/2013-293, uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobcovi spoločne a nerozdielne 20.953,20 eur s 9 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 8.073,60 eur odo dňa 30. marca 2012 do zaplatenia, zo sumy 384 eur odo dňa 29. apríla 2012 do zaplatenia, zo sumy 1.423,20 eur odo dňa 21. júna 2012 do zaplatenia, zo sumy 2.372,40 eur odo dňa 26. júna 2012 do zaplatenia, zo sumy 3.062,40 eur odo dňa 26. júna 2012 do zaplatenia, zo sumy 700,80 eur odo dňa 29. apríla 2012 do zaplatenia, s 8,75 % úrokom z omeškania ročne zo sumy 1.924,80 eur odo dňa 24. augusta 2012 do zaplatenia, zo sumy 1.924,80 eur odo dňa 1. januára 2013 do zaplatenia, zo sumy 1.087,20 eur odo dňa 1. januára 2013 do zaplatenia, do troch dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok) a zároveň vyslovil, že žalobca má nárok na náhradu trov konania voči žalovanému 1/ a žalovanému 2/ v rozsahu 100% (druhý výrok).

2. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že predmetom konania bolo posúdenie dôvodnosti nároku žalobcu na úhradu uplatnenej pohľadávky 20.953,20 eur

s príslušenstvom voči žalovaným, titulom náhrady nákladov spojených s opravou väd diela, ktoré žalovaný 1/ ako zhotoviteľ vykonal pre Inžinierske stavby, a. s. ako objednávateľa. Súd prvej inštancie právne vec odôvodnil aplikáciou ustanovení § 536 ods. 1 a 2, § 560

ods. 1 až 3, § 563 ods. 1, § 564, § 436 ods. 1, § 476 ods. 1 a 2, § 477, § 391 ods. 1, § 397,

§ 303, § 304, § 344, § 365, § 369 ods. 1 zák. č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „ObZ“ alebo „Obchodný zákonník“), § 524, § 526

zák. č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej tiež „OZ“)

a § 3 Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. V súvislosti s posúdením nároku žalobcu súd prvej inštancie zistil, že medzi stranami nebolo sporné, že žalovaný 1/ (zhotoviteľ) uzatvoril s obchodnou spoločnosťou Inžinierske stavby, a.s. (objedávateľ) 21. novembra 2008 Zmluvu o dielo ZoD č. 75/2008/02-P (ďalej tiež „Zmluva o dielo“). Na dielo sa vzťahovala záruka za akosť, ktorú si zmluvné strany dohodli v článku VI. Zmluvy o dielo.

Obsahom záruky bol záväzok zhotoviteľa bezplatne odstrániť prípadné vady diela

na základe oprávnenej písomnej reklamácie objednávateľa, v stanovených záručných dobách. Spornými v konaní zostali skutočnosti, či žalovaný 1/ platne odstúpil od časti Zmluvy o dielo týkajúcej sa záručných opráv a či objednávateľ (Inžinierske stavby, a.s.)

v uzatvorenej Dohode o urovnaní zo dňa 16. augusta 2011 platne previedol na žalobcu podľa § 524 a nasl. OZ záručné práva zo Zmluvy o dielo, odstránenie väd žalobcom prostredníctvom tretej osoby, použitie zádržného a dôvodnosť nároku žalobcu na úhradu žalovanej sumy zo strany žalovaných.

3. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že Zmluvou

o predaji podniku zo 17. decembra 2014 došlo k predaju podniku žalovaného 1/ žalovanému 2/. Preto súd prvej inštancie považoval oboch žalovaných za pasívne vecne legitimovaných. S poukazom na článok VI., bod 6.1., 6.3., 6.4., 6.5. Zmluvy o dielo zistil, že žalovaný 1/

bol zodpovedný za to, že predmet zmluvy počas záručnej lehoty bude mať vlastnosti dohodnuté v zmluve. Zároveň bolo dohodnuté poskytnutie záruky žalovaným 1/

na zhotovené dielo. V Zmluve o dielo bolo uvedené, že žalovaný 1/ sa zaviazal vady diela počas záručnej doby bezplatne odstrániť a v prípade, že žalovaný 1/ neodstráni reklamované vady v dohodnutej lehote, má objednávateľ právo zabezpečiť odstránenie väd treťou osobou s tým, že z toho vyplývajúce nároky znáša žalovaný 1/. Zároveň súd prvej inštancie vyhodnotil Dohodu o urovnaní uzavretú medzi žalobcom a obchodnou spoločnosťou Inžinierske stavby, a.s. za platnú. V nadväznosti na prevod záručných práv zo Zmluvy

o dielo na základe Dohody o urovnaní konštatoval, že žalobcom boli písomne reklamované vady diela u žalovaného 1/, ktoré neodstránil a preto žalobca v súlade s článkom VI.,

bod 6.5. Zmluvy o dielo zabezpečil opravy väd u tretieho subjektu, pričom vynaložené náklady na opravu väd fakturoval žalovanému 1/ vo výške 20.953,20 eur. Z uvedeného dôvodu považoval nárok žalobcu uplatnený žalobou za dôvodný. Súd prvej inštancie však nedospel k záveru, že by žalobca disponoval tzv. zádržným, a že došlo k uspokojeniu práv žalobcu z tzv. zádržného. V tejto súvislosti konštatoval, že na základe Dohody o urovnaní došlo k postúpeniu záručných práv, nie k postúpeniu práva na plnenie z tzv. zádržného. Vychádzajúc z ustanovenia § 344 ObZ súd prvej inštancie považoval čiastočné odstúpenie žalovaného 1/ od Zmluvy o dielo zo 14. júla 2011, v časti článku VI. - záručné opravy

za neplatné. Námietku premlčania vznesenú žalovanými vyhodnotil ako nedôvodnú.

4. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Košiciach (ďalej tiež „odvolací súd“) rozsudkom z 11. decembra 2019, č. k. 4Cob/79/2019-344, napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmenil tak, že žalobu zamietol (I. výrok) a žalovaným priznal proti žalobcovi nárok na plnú náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania (II. výrok).

5. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aktívnu legitímáciu žalobcu na úhradu 20.953,20 eur s príslušenstvom, titulom náhrady nákladov spojených s opravou väd diela. Podľa odvolacieho súdu nedošlo k platnému prevodu záručných práv zo Zmluvy o dielo na žalobcu. Dohodu o urovnaní

zo 16. augusta 2011, uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou Inžinierske stavby, a.s.

a žalobcom považoval v časti „2.9 Prevod záručných práv“ za absolútne neplatnú pre neurčitost' podľa ust. § 37 ods. 1 OZ. Vychádzajúc z ust. § 37 ods. 1 a 524 ods. 1 OZ konštatoval, že podstatou zmluvy o postúpení pohľadávky je zmena v osobe veriteľa, ktorá spočíva v tom, že do právneho vzťahu medzi veriteľom a dlžníkom nastúpi na miesto pôvodného veriteľa (postupcu) veriteľ nový (postupník), bez toho aby sa zmenil obsah záväzku. Pre zmluvu o postúpení pohľadávky je charakteristické, že dlžník

nie je jej účastníkom a že zmena v osobe veriteľa nastáva nezávisle od jeho vôle.

Predmetom postúpenia môže byť len určitá pohľadávka, t.j. právo na plnenie od dlžníka, nie však celý záväzkový vzťah, z ktorého pohľadávka vznikla, v ktorom prípade ide už o zmenu zmluvy, a teda zmenu vzájomných práv a povinností tvoriacich obsah záväzku, ktorá predpokladá v zmysle § 493 OZ dohodu zmluvných strán.

Predmetom zmluvy o postúpení pohľadávky môže byť pohľadávka akéhokoľvek druhu, teda i iná než peňažná, môže byť ako splatná, tak nesplatná, ale aj budúca.

Podmienkou však je, že ide o určitú a existujúcu pohľadávku, čo v posudzovanom prípade Dohody o urovaní nebolo naplnené, keďže táto v časti článku „2.9 Prevod určitých záručných práv“ je neplatná pre neurčitost' podľa ust. § 37 ods. 1 OZ. Riadnemu označeniu postupovanej pohľadávky totiž nezodpovedá všeobecná formulácia, že sú prevádzané „všetky záručné práva“. So zreteľom na uvedené odvolací súd konštatoval, že nositeľom práva na úhradu nákladov za odstránenie väd diela tretím subjektom by mohol byť žalobca iba vtedy, pokiaľ by objednávatel' (Inžinierske stavby, a.s.) úspešne uplatnil u zhotoviteľa právo zo zodpovednosti za vady diela (nárok na náhradu nákladov za odstránenie väd)

a už existujúcu (vzniknutú) pohľadávku potom žalobcovi postúpil podľa § 524 OZ,

resp., ak by sa sám zhotoviteľ zaviazal žalobcovi poskytnúť záruku na dielo. Odvolací súd (prihliadajúc na to, že sa vyššie uvedené nestalo) dospel k záveru, že žalobca nebol v spore aktívne legitimovaný, nakoľko nebol nositeľom tvrdeného hmotného práva.

Z uvedeného dôvodu zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie a žalobu v celom rozsahu zamietol. Odvolací súd navyše konštatoval, že podmienkou uplatnenia nároku z väd diela bola existencia vady, jej včasné uplatnenie a zodpovednosť zhotoviteľa za vady, čo žalobca v konaní nepreukázal [§ 150 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej tiež „CSP“)]. V zhode so súdom prvej inštancie dospel tiež k záveru, že v konaní nevyšiel najavo žiaden zmluvný či zákonný dôvod na čiastočné odstúpenie od Zmluvy

o dielo v časti záruk zo strany žalovaného 1/ z dôvodu zasahovania do diela treťou osobou, preto toto odstúpenie nemalo za následok zánik Zmluvy o dielo v tejto časti. Napokon tiež konštatoval, že žalobca nepreukázal ani samotný nárok na náhradu nákladov, pretože predložené faktúry tretieho subjektu nepreukazujú, že zo strany žalobcu došlo

aj k ich úhrade, čo namietali i žalovaní v konaní pred súdom prvej inštancie.

6. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, zmenil

aj závislý výrok o trovách konania v konaní na súde prvej inštancie a rozhodol o trovách odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1, 2 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným priznal nárok na plnú náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania.

7. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej tiež „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil ust. § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) zmenil rozhodnutie odvolacieho súdu tak, že žalovaných zaviazže zaplatiť žalobou požadované sumy spolu s úrokmi z omeškania a zároveň žiadal, aby mu bol priznaný nárok na náhradu trov prvostupňového, odvolacieho a dovolacieho konania v plnom rozsahu.

8. Porušenie práva na spravodlivý súdny proces (§ 420 písm. f/ CSP) videl v nesprávnom procesnom postupe odvolacieho súdu, ktorý podľa jeho názoru nepostupoval v zmysle ustanovení § 383 v spojení s § 384 ods. 1 CSP. Žalobca popieral konštatovanie odvolacieho súdu, že úhrada faktúr zo strany žalobcu bola medzi stranami v konaní sporná, tvrdiac,

že žalovaní žiadnym spôsobom nespochybňovali úhradu vynaložených fakturačných dokladov. Žalobca

zastával názor, že odvolací súd nerešpektoval § 151 CSP a § 186 ods. 2 CSP. V prípade, ak odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, resp. nedostatočne odôvodnil svoj záver o reálnej úhrade faktúr zo strany žalobcu, mal povinnosť doplniť dokazovanie v potrebnom rozsahu (§ 384 ods. 1 CSP).

9. Dovolateľ nesprávne právne posúdenie veci podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP (vychádzajúc z jeho obsahu § 124 CSP) vyvodzoval z vyriešenia dvoch právnych otázok v súvislosti s posúdením prevodu „záručných práv“ zo Zmluvy o dielo, argumentujúc tým, že neboli doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešené. Vo vzťahu k právnym otázkam uviedol, že Dohoda o urovaní v časti „2.9 Prevod záručných práv“ obsahovala určité, jasné, a zrozumiteľné prejavy vôle oboch zmluvných strán. Zdôraznil, že predmetom postúpenia boli aj zákonné záručné práva, preto pojem „všetky záručné práva“ bol podľa jeho názoru dostatočne určitým pojmom vzhľadom na presnú špecifikáciu predmetu, na ktorý sa vzťahujú záručné práva. V tejto súvislosti namietal, že odvolací súd neskúmal vôľu účastníkov Dohody o urovaní, na výklad predmetného dojednania neaplikoval výkladové pravidlá a teda nerešpektoval zmluvnú vôľu vyplývajúcu z princípu autonómie vôle zmluvných strán. Podľa dovolateľa právny úkon je neurčitý, pokiaľ

je nejednoznačný jeho vecný obsah, výlučne za predpokladu, že neurčitosť nie je možné odstrániť ani použitím výkladových pravidiel. Odvolací súd k posudzovaniu platnosti predmetného dojednania pristupoval prísne formalisticky, v rozpore s rozhodovacou praxou Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj najvyššieho súdu. Podľa dovolateľa z obsahu ustanovenia 2.9 Dohody o urovaní jednoznačne vyplýva aj právny dôvod budúceho vzniku pohľadávky, aj osoba dlžníka. Postupovaná pohľadávka bola vymedzená dostatočne určito a postúpenie bolo platné. Z uvedeného dôvodu považoval žalobca závery odvolacieho súdu týkajúce sa neplatnosti postúpenia práv za vecne nesprávne, ktoré nemajú oporu v rozhodovacej praxi a sú v príkrom rozpore so závermi právnej doktríny. Podľa názoru žalobcu odvolací súd, nerešpektujúc vlastnú judikatúru, preferenciou iného právneho názoru zasiahol nepredvídateľne a mocensky do jeho právnej situácie. Zároveň namietal, že odvolací súd nesprávne posúdil aj povinnosť unesenia dôkazného bremena vo vzťahu k naplneniu liberačných dôvodov v zmysle ustanovenia § 431 ObZ. Podľa dovolateľa záver odvolacieho súdu o dôkaznom bremene žalobcu preukazovať nenaplnenie liberačných dôvodov objektívnej zodpovednosti žalovaných za vady diela počas záručnej doby nemá oporu v zákone, a teda ani v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu.

10. K dovolaniu žalobcu podali svoje vyjadrenie žalovaní. Zastávali názor, že dovolanie je nedôvodné. Navrhli, aby najvyšší súd dovolanie žalobcu zamietol a priznal žalovaným nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

11. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 35 CSP; (ďalej tiež „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“)], po zistení, že dovolanie podal včas riadne zastúpený dovolateľ, v neprospech ktorého bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť.

12. Podľa § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

13. Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

14. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

15. Ustanovenie § 420 písm. f/ CSP zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v prípade,

ak miera porušenia procesných práv strany, v dôsledku nesprávneho procesného postupu súdu, nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou SR.

16. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo.

17. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky.

18. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním na meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pod nesprávnym procesným postupom súdu treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa znemožnila strane realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jej práv a záujmov v tom-ktorom konaní, pričom miera tohto porušenia bude znamenať nespravodlivý súdny proces.

19. Prípustnosť dovolacieho dôvodu v zmysle tohto ustanovenia (§ 420 písm. f/ CSP) žalobca spája s námietkou nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu v rozpore s ust. § 383 v spojení § 384 ods. 1 CSP.

20. Podľa § 383 CSP, je odvolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní.

21. Podľa § 384 ods. 1 CSP, ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje sám.

22. Podľa § 385 ods. 1 CSP, na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

23. Žalobca v dovolaní výslovne namietal, že postupom odvolacieho súdu, ktorý rozhodol bez nariadenia pojednávania, bolo porušené jeho právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strán v súvislosti s odlišnými skutkovými a následne i právnymi závermi, ku ktorým odvolací súd dospel bez zopakovania, resp. doplnenia dokazovania a bez vykonania pojednávania za týmto účelom.

24. Predpokladom toho, aby odvolací súd mohol zmeniť napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, je zopakovanie dokazovania v potrebnom rozsahu odvolacím súdom (uznesenie najvyššieho súdu zo 7. septembra 2010, sp. zn. 5Cdo/131/2009). Odvolací súd musí zopakovať dôkazy vykonané súdom prvej inštancie, ak

vykonané dôkazy mali byť podľa názoru odvolacieho súdu hodnotené odlišne, ako sa stalo v konaní pred súdom prvej inštancie (napr. II. ÚS 506/2013). Pokiaľ odvolací súd založil odôvodnenie svojho rozhodnutia aj na ním vykonanom dokazovaní, ktoré ale nevykonal procesne predpísaným spôsobom - na pojednávaní, prípadne aj mimo pojednávania so zachovaním práva strán sporu byť prítomnými na takto vykonanom dokazovaní (§ 188 ods. 1 CSP), znemožnil tým strane vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, čím bolo porušené jej právo na spravodlivý proces (m. m. uznesenie najvyššieho súdu z 25. októbra 2017, sp. zn. 6Cdo/155/2017). Odvolací súd teda nemôže prehodnotením dokazovania, ktoré vykonal súd prvej inštancie, odlišne posúdiť skutkový stav v prejednávanej veci. Táto zásada vyplýva z princípu neúplnej apelácie, pričom výnimku z tejto zásady predstavuje prípad, v ktorom odvolací súd dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakuje. Urobí tak v prípade, ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Ak sa má vykonať pred odvolacím súdom dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie. Touto úpravou sa sleduje dôsledné rešpektovanie procesných práv strán sporu. Z hľadiska skutkového stavu možno uviesť, že pokiaľ odvolací súd vychádza z iných skutkových záverov ako súd prvej inštancie, musí jeho rozhodnutiu predchádzať pojednávanie, na ktorom sa zopakujú dôkazy alebo sa dokazovanie doplní vykonaním ďalších dôkazov (uznesenie najvyššieho súdu z 20. júna 2018, sp. zn. 2Obdo/33/2017). Ak odvolací súd procesným postupom odporujúcim zákonnej úprave (§ 383 CSP) bez toho, aby za účelom zopakovania alebo doplnenia dokazovania (§ 384 ods. 1 CSP) nariadil odvolacie pojednávanie (§ 385 ods. 1 CSP), prehodnocoval dôkazy vykonané súdom prvej inštancie a v otázke rozhodujúcej pre rozhodnutie vo veci prijal odlišný skutkový záver než súd prvej inštancie, týmto nesprávnym procesným postupom - okrem iného odporujúcim zásade priamosti a ústnosti súdneho konania, znemožnil strane realizáciu jej patriacich procesných práv, pričom miera tohto zásahu do procesných práv mala za následok porušenie práva na spravodlivý proces (k tomu pozri aj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3Obdo/34/2018 a 3Obdo/79/2019).

25. Najvyšší súd sa už v minulosti vyjadril, že postup súdu pri zisťovaní právnych a skutkových poznatkov je odlišný, s čím prirodzene následne súvisí rozlišovanie skutkových a právnych otázok. Neobjasnená skutková otázka zakladá stav non liquet, a len v tejto oblasti je možné uplatniť pravidlá dôkazného bremena. Je dôležité presne rozlišovať medzi právnymi a skutkovými otázkami (aj) v súvislosti s mimoriadnymi opravnými prostriedkami. Revízia rozhodnutí súdov nižšej inštancie je možná výlučne vo svetle skúmania riešenia právnych otázok, nikdy nie skutkových. Tu najvyšší súd poukázal na myšlienku Gerlicha, ktorý pre rozlišovanie skutkových a právnych poznatkov stanovil kritérium, podľa ktorého všetky tie poznatky, ktoré sme získali hľadajúc odpoveď na otázku, čo má byť, sú poznatky právne, a tie, ktoré sme získali odpoveďou na otázku, čo je, sú poznatky skutkové. (Gerlich, K.: Skutkové zjištění a právní posouzení v řízení soudním. Praha, Brno: Orbis, 1934) [m. m. uznesenie najvyššieho súdu z 28. apríla 2020, sp. zn. 5Obdo/16/2020, ods. 38].

26. Definíciu skutkovej a právnej otázky z rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu aproboval aj Ústavný súd Slovenskej republiky, keď v náleze z 13. mája 2021, č.k. III. ÚS 72/2021-53 (bod 15) odkázal na závery v uznesení najvyššieho súdu zo 14. marca 2019, sp. zn. 3Cdo/27/2019, podľa ktorých: „Riešenie skutkovej otázky je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť, či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky prebieha v procese právneho posudzovania vecí, pri ktorom

súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad“.

27. V tu posudzovanej veci odvolací súd rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania, keď vo veci verejne vyhlásil dňa 11. decembra 2019 rozsudok, ktorým zmenil žalobe vyhovujúci rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol (zápisnica o verejnom vyhlásení rozsudku na č.l. 343 spisu). Odvolací súd k tomuto svojmu postupu v odôvodnení písomného vyhotovenia svojho rozsudku (ods. 17) bez bližšieho odôvodnenia deklaroval, že „nejde o také odvolanie proti rozhodnutiu, na prejednanie ktorého je potrebné nariadiť odvolacie pojednávanie podľa § 385 ods. 1 C.s.p.“.

28. Odvolací súd však následne v napadnutom rozsudku vyslovil skutkové zistenia a závery odlišné od tých, ktoré zistil a prijal súd prvej inštancie, pričom práve na základe týchto odlišných záverov založil svoje (opačné) rozhodnutie.

29. Odvolací súd totiž oproti záverom uvedeným v rozsudku súdu prvej inštancie sám konštatoval, že žalobca nepreukázal úhradu faktúr tretieho subjektu, z ktorých má vyplývať vynaloženie nákladov, následne fakturovaných žalovanému 1/. Dovolací súd uvádza, že pokiaľ aj touto okolnosťou argumentovali žalovaní už v prvoinštančnom konaní, avšak súd prvej inštancie sa touto ich obranou v skutkovej rovine vôbec nevysporiadal vo svojom rozhodnutí, tak odvolací súd ju mohol prehodnocovať a skutkové zistenia a z nich vyvedené závery dopĺňať až v odvolacom konaní len po zopakovaní alebo doplnení dokazovania. To však odvolací súd zákonom predpísaným spôsobom neurobil, keďže rozhodnutie súdu prvej inštancie bez ďalšieho zmenil svojím verejne vyhláseným rozsudkom, a to bez vykonania predchádzajúceho pojednávania (§ 385 CSP).

30. Dovolateľ ďalej z hľadiska ním vytýkaného nesprávneho procesného postupu odvolacieho súdu namietol, že odvolací súd ohľadom okolnosti úhrady faktúr nerešpektoval tak obsah spisu ako ani ust. § 151 CSP a § 186 ods. 2 CSP.

31. Dovolací súd uvádza, že podľa ustanovenia § 151 ods. 1 a 2 CSP, skutkové tvrdenia strany, ktoré protistrana výslovne nepoprela, sa považujú za nesporné. Ak strana poprie skutkové tvrdenia, ktoré sa týkajú jej konania alebo vnímania, uvedie vlastné tvrdenia o predmetných skutkových okolnostiach, inak je popretie neúčinné. Z ustanovenia § 181 ods. 2 CSP vyplýva súdu prvej inštancie (o. i.) povinnosť určiť, ktoré skutkové tvrdenia strán relevantné pre rozhodnutie o spore sú medzi stranami sporné a ktoré skutkové tvrdenia považuje za nesporné. Z obsahu spisu vyplýva, že tento zákonom predpokladaný postup súd prvej inštancie vo vzťahu ku skutkovým tvrdeniam žalobcu o úhrade faktúr, neskôr vyúčtovaných žalovanému 1/, opomenul (viď zápisnica o pojednávaní na č.l. 291 spisu), hoci žalovaní toto tvrdenie žalobcu v konaní pred súdom prvej inštancie výslovne popreli, vo vyjadrení na č.l. 262 spisu. Následne túto obranu žalovaní zopakovali v odvolaní. Odvolací súd preto za vyššie opísanej procesnej situácie nemohol založiť svoje zmeňujúce rozhodnutie v neprospech žalobcu, a teda bez porušenia práv tejto sporovej strany na spravodlivý proces, na nespornosti tvrdenia (obrany) žalovaných o nepreukázaní úhrad predmetných faktúr - vynaloženia nákladov žalobcom požadovaných od žalovaných, bez tohto, aby o tomto svojom závere dotknutú stranu neupozornil. Odvolací súd mal napraviť uvedený nedostatok súdu prvej inštancie vo vzťahu k postupu podľa § 151 ods. 1 a 2 CSP vo väzbe na § 181 ods. 2 CSP a dať žalobcovi priestor, aby v rámci odvolacieho konania na toto (nové) hodnotenie skutkových tvrdení žalobcu a obranu žalovaných mohol (argumentačne, dôkazne) zareagovať, keďže bolo určujúce pre odlišné závery a rozhodnutie odvolacieho súdu. Z tohto hľadiska sa napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu pre dovolateľa dôvodne javí ako prekvapivé.

32. Rovnaký záver, o prekvapivosti napadnutého rozhodnutia, prijal dovolací súd aj vo vzťahu k aplikácii

právnej úpravy, ktorá pri rozhodovaní sporu nebola súdom prvej inštancie použitá a bola pre rozhodnutie veci v odvolacom konaní rozhodujúca, a to bez dodržania postupu podľa ust. § 382 CSP.

33. Podľa § 382 CSP, ak má odvolací súd za to, že sa na vec vzťahuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré pri doterajšom rozhodovaní veci nebolo použité a je pre rozhodnutie veci rozhodujúce, vyzve strany, aby sa k možnému použitiu tohto ustanovenia vyjadrili.

34. Citované ustanovenie má predísť vydávaniu tzv. prekvapivých rozhodnutí, vychádza z princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, ktorý je považovaný za komponent princípu právneho štátu, osobitne princípu právnej istoty. O tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, ak odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie (viď uznesenie najvyššieho súdu zo 17. septembra 2009 sp. zn. 3Cdo/102/2008), resp. rozhodnutie z pohľadu výsledkov konania na súde prvej inštancie „nečakane“ založené na nepredvídateľne iných („nových“) dôvodoch, než na ktorých založil svoje rozhodnutie súd prvej inštancie, pričom strana konania v danej procesnej situácii nemala možnosť namietat' správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého až v odvolacom konaní (viď uznesenie najvyššieho súdu zo 14. júla 2011 sp. zn. 5Cdo/46/2011, uznesenie najvyššieho súdu z 21. marca 2018 sp. zn. 7Cdo/1/2018).

35. V napadnutom rozsudku odvolací súd za aplikácie ust. § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka konštatoval, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aktívnu legitimáciu žalobcu na úhradu 20.953,20 eur s príslušenstvom, titulom náhrady nákladov spojených s opravou väd diela z dôvodu, že nedošlo k platnému prevodu záručných práv zo Zmluvy o dielo na žalobcu, nakoľko Dohodu o urovnaní zo 16. augusta 2011 uzatvorenú medzi obchodnou spoločnosťou Inžinierske stavby, a.s. a žalobcom považoval v časti „2.9 Prevod záručných práv“ za absolútne neplatnú pre jej neurčitosť.

36. Z uvedeného je zrejmé, že odvolací súd rozhodnutie v spore založil na iných právnych záveroch ako súd prvej inštancie, pričom tieto iné právne závery boli pre rozhodnutie veci rozhodujúce. Dovolací súd preto pristúpil k šetreniu, či zo strany odvolacieho súdu došlo k splneniu tzv. manuducčnej (poučovacej) povinnosti vyplývajúcej z ust. § 382 CSP.

Jej podstatou je zabrániť odňatiu možnosti konať pred odvolacím súdom, a teda zabezpečiť riadny prístup k spravodlivému procesu aj po podaní odvolania. Odvolací súd však podľa ust. § 382 CSP nepostupoval. Dovolací súd dodáva, že aj keď žalobca namietal aplikáciu odlišných zákonných ustanovení (§ 37 ods. 1 OZ, § 431 OBZ) predovšetkým z hľadiska argumentácie o nesprávnom právnom posúdení veci (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP), vychádzajúc z obsahu celého dovolania bolo potrebné tieto námietky dovolateľa k novo zvolenému právnomu posúdeniu veci odvolacím súdom oproti rozhodnutiu súdu prvej inštancie, a to bez postupu podľa ust. § 382 CSP, zahrnúť aj pod dovolacie dôvody v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP.

37. Podľa názoru dovolacieho súdu takýto procesný postup odvolacieho súdu, predchádzajúci vydaniu dovolaním napadnutého rozsudku, spôsobil porušenie práva žalobcu

na spravodlivý proces, a teda ním došlo k založeniu výskytu tzv. zmätočnosťnej vady podľa ust. § 420 písm. f/ CSP. Z odôvodnenia zmeňujúceho rozsudku odvolacieho súdu je totiž celkom nepochybné, že odvolací súd za rozhodujúce pre ním zvolené právne posúdenie veci považoval ustanovenie § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktoré ale v konaní na súde prvej inštancie použité nebolo. Bola tu preto povinnosť odvolacieho súdu poskytnúť stranám sporu možnosť vyjadriť sa k použitiu tohto zákonného ustanovenia, z obsahu spisu však nevyplýva žiaden iný úkon odvolacieho súdu predchádzajúci napadnutému rozsudku,

než oznámenie o verejnom vyhlásení rozhodnutia. To isté možno uzavrieť aj v prípade podpornej argumentácie odvolacieho súdu ustanovením § 431 Obchodného zákonníka, keďže i toto zákonné ustanovenie odvolací súd použil v odôvodnení svojho rozsudku

bez toho, aby bolo aj súčasťou odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a zároveň

bez toho, aby aj vo vzťahu k nemu bol dodržaný postup predpísaný ustanovením § 382 CSP. Preto

dovolaateľ v danej procesnej situácii nemal možnosť namietat' správnosť „nového“ právneho názoru zaujatého súdom až v odvolacom konaní a založeného primárne na ustanoveniach použitých po prvý raz bez príslušného upozornenia odvolacím súdom. Týmto nesprávnym procesným postupom odvolacieho súdu došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ust. § 420 písm. f/ CSP.

38. Dovolací súd len na okraj dodáva, že na vyššie uvedené závery týkajúce sa procesného postupu odvolacieho súdu v danom konaní, nemá žiadny vplyv to, že k absolútnej neplatnosti zmluvy súd prihliada ex offio. Najvyšší súd už skôr judikoval, že pri posudzovaní dôvodov neplatnosti zmluvy je potrebné rozlišovať medzi dôvodmi neplatnosti, ktoré musia byť účastníkmi tvrdené (napr. nedostatok slobody, vážnosti, rozpor s dobrými mravmi, prípadne omyl) a ostatnými, ku ktorým súd prihliada z úradnej povinnosti (nedostatok formy, neurčitosť, nespôsobilosť subjektu zmluvu uzavrieť, rozpor so zákonom a pod.)

[m. m. rozsudok najvyššieho súdu z 30. júla 2021, sp. zn. 5Cdo/208/2010].

39. V preskúmvanej veci dovolací súd dospel k záveru, že postup odvolacieho súdu vykazuje znaky namietaného nesprávneho procesného postupu uvedeného v ustanovení § 420 písm. f/ CSP. Skutočnosť, že v konaní došlo k procesnej vade podľa ust. § 420 písm. f/ CSP, je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne. Z tohto dôvodu sa dovolací súd už nezaoberal tou časťou argumentácie dovolaťa, ktorou odôvodnil prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

40. Vzhľadom na to, že konanie pred odvolacím súdom bolo z hľadiska procesného postupu poznačené existenciou vady zmätočnosti uvedenej v ustanovení § 420 písm. f/ CSP, najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

41. Úlohou odvolacieho súdu bude v ďalšom konaní opätovne prejednať podané odvolanie, za splnenia zákonných podmienok v zmysle § 385 ods. 1 CSP na nariadenom pojednávaní a v novom rozhodnutí sa náležite vysporiadať so všetkými pre vec relevantnými skutkovými a právnymi otázkami nastolenými dovolaťom a jeho protistranou.

42. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

43. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.